Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deseto vijeće)

13. ožujka 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima – Članak 4. stavak 2., članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. – Točka 1. podtočke (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13 – Ugovori o potrošačkom kreditu – Odredba kojom se potrošač obvezuje na sklapanje ugovora o jamstvu – Jamac kojeg odabire zajmodavac – Isključenje odredbi koje se odnose na glavni predmet ugovora – Dodatni ugovor uz ugovor o kreditu – Ovlasti nacionalnog suda – Postupak izdavanja platnog naloga – Direktiva 2005/29/EZ – Nepoštena poslovna praksa – Članci 5. i 8. – Prilog I. – Direktiva 2008/48/EZ – Članak 3. točke (g), (i) i (n), članak 10. stavak 2., članak 15. stavak 2. i članak 23. – Povezani ugovor o kreditu – Pojam – Ukupni troškovi kredita za potrošača – Efektivna kamatna stopa – Nepostojanje naznake relevantnih troškova – Sankcija”

U predmetu C-337/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji, Bugarska), odlukom od 29. svibnja 2023., koju je Sud zaprimio istog dana, u postupku

APS Beta Bulgaria EOOD,

Agencija za kontrol na prosročeni zadalženija AD,

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: D. Gratsias, predsjednik vijeća, I. Jarukaitis, predsjednik četvrtog vijeća, i Z. Csehi (izvjestitelj), sudac,

nezavisni odvjetnik: A. M. Collins,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Agenciju za kontrol na prosročeni zadalženija AD, E. A. Damyanova, *advokat*, i Y. B. Yanakiev,

– za češku vladu, L. Březinová, M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: bugarski

– za Europsku komisiju, P. Ondrůšek, E. Rousseva, N. Ruiz García, H. Tserepa-Lacombe i P. Vanden Heede, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. rujna 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. stavaka 1. i 2., članka 5., članka 6. stavka 1. i članka 7. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24. i ispravak SL 2024./90009, L) kao i točke 1. podtočaka (b), (c), (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13, članka 8. Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2005., L 149, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 8., str. 101. i ispravak SL 2016., L 332, str. 25.), članka 3. točke (g), članka 10. stavka 2. točke (g), članka 15. stavka 2. i članka 23. druge rečenice Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.) kao i članka 2. stavka 2. i članka 14. stavka 1. Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL 2009., L 335, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 153. i ispravak SL 2014., L 278, str. 24.).

2 Zahtjev je upućen u okviru postupaka za izdavanje naloga za plaćanje novčanih dugova u korist društva APS Beta Bulgaria EOOD i Agencije za kontrol na prosročeni zadalženija AD, na temelju ugovorâ o potrošačkom kreditu i ugovorâ o jamstvu.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

3 Svrha je Direktive 93/13, u skladu s njezinim člankom 1. stavkom 1., „uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača”.

4 Prema članku 2. točki (b) te direktive, za njezine potrebe „‚potrošač’ znači svaka fizička osoba koja u ugovorima obuhvaćenima ovom Direktivom nastupa za potrebe izvan okvira svojeg obrta, poduzeća i profesije”.

5 Člankom 3. Direktive 93/13 određuje se:

„1. Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, [proizišlima] iz ugovora.

[…]

3. Prilog sadrži indikativan i netaksativni popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima.”

6 U članku 4. te direktive predviđa se:

„1. Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.

2. Procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj, sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene.”

7 Članak 5. navedene direktive glasi:

„U slučaju ugovora u kojima se potrošaču sve ili određene odredbe nude u pisanom obliku, te odredbe uvijek moraju biti sročene jasno i razumljivo. Ako postoji sumnja oko značenja neke odredbe, prednost ima tumačenje koje je najpovoljnije za potrošača. Ovo pravilo o tumačenju ne primjenjuje se u kontekstu postupka utvrđenog u članku 7. stavku 2.”

8 U skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13:

„Države članice utvrđuju da nepoštene odredbe upotrijebljene u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu obvezujuće za potrošača, kako je predviđeno nacionalnim pravom, te da ugovor i dalje obvezuje stranke na temelju tih odredaba ako može i dalje važiti bez tih nepoštenih odredaba.”

9 Članak 7. te direktive glasi:

„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštene, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.

3. Uz dužno poštovanje nacionalnih propisa, pravni lijekovi iz stavka 2. mogu odvojeno ili zajedno biti usmjereni protiv većeg broja prodavatelja robe ili pružatelja usluga iz istog

gospodarskog područja, ili protiv njihovih udruga koje koriste te iste ili slične ugovorne odredbe ili koje preporučuju njihovo korištenje.”

10 Prilog toj direktivi, naslovljen „Odredbe iz članka 3. stavka 3.”, u točki 1. propisuje:

„Odredbe čiji su predmet ili svrha:

[…]

(b) neprimjereno isključivanje ili ograničavanje zakonskih prava potrošača u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga ili druge stranke, u slučaju potpunog ili djelomičnog neizvršenja ili neprimjerenog izvršenja od strane prodavatelja robe ili pružatelja usluga bilo koje ugovorne obveze, uključujući mogućnost prijeboja duga prema prodavatelju robe ili pružatelja usluga s bilo kojom tražbinom koju bi potrošač mogao imati prema njemu;

(c) sastavljanje sporazuma koji je obvezujući za potrošača, dok realizacija poslova od strane prodavatelja robe ili pružatelja usluga ovisi isključivo o njegovoj volji;

[…]

(i) neopozivo obvezivanje potrošača na odredbe s kojima se nije imao stvarne mogućnosti upoznati prije sklapanja ugovora;

(j) davanje mogućnosti prodavatelju robe ili pružatelju usluga da jednostrano izmijeni ugovor bez valjanog razloga predviđenog ugovorom;

[…]

(m) davanje prodavatelju robe i pružatelju usluga prava da sam utvrdi jesu li dostavljene robe i usluge u skladu s ugovorom, ili isključivog prava na tumačenje svih odredaba ugovora;”

Direktiva 2005/29

11 Članak 5. Direktive 2005/29, naslovljen „Zabrana nepoštene poslovne prakse”, u stavku 5. određuje:

„Prilog I. sadrži popis postupaka koji predstavljaju takvu praksu, a koji se u svim okolnostima smatraju nepoštenima. Isti jedinstven popis primjenjuje se u svim državama članicama i može se izmijeniti jedino revizijom ove Direktive.”

12 U članku 8. navedene direktive, naslovljenom „Agresivna poslovna praksa”, propisuje se:

„Poslovna praksa smatra se agresivnom ako u danom činjeničnom okviru, uzimajući u obzir sva njegova obilježja i okolnosti, uznemiravanjem, prisilom, uključujući uporabu fizičke sile te nedopuštenim utjecajem u znatnoj mjeri narušava ili je vjerojatno da će u znatnoj mjeri narušiti slobodu izbora prosječnog potrošača odnosno njegovo postupanje u vezi s proizvodom, te ga na taj način navodi ili je vjerojatno da će ga navesti na donošenje odluke o poslu koju inače ne bi donio.”

Direktiva 2008/48

13 Uvodna izjava 22. Direktive 2008/48 glasi:

„Države bi članice trebale i dalje slobodno odlučivati hoće li zadržati ili uvoditi nove nacionalne odredbe kojima se vjerovnicima zabranjuje da od potrošača traže da, u vezi s ugovorom o kreditu, otvore bankovni račun ili sklope ugovor o drugoj dodatnoj usluzi ili da plate troškove ili pristojbe za takve bankovne račune ili druge dodatne usluge. U onim državama članicama u kojima su dopuštene takve kombinirane ponude potrošači bi prije sklapanja ugovora o kreditu trebali biti obaviješteni o dodatnim uslugama koje su obvezne s ciljem odobravanja kredita u prvom redu ili o uvjetima i odredbama. Troškovi koji bi se plaćali u slučaju takvih dodatnih usluga trebali bi biti uključeni u ukupne troškove kredita ili bi, alternativno, ako se iznos takvih troškova ne može unaprijed utvrditi, potrošači trebali odgovarajuće informacije o postojanju takvih troškova dobiti u fazi prije sklapanja ugovora. Mora se pretpostaviti da je vjerovnik upoznat s troškovima dodatnih usluga koje potrošačima nudi sam ili u ime treće strane, osim ako visina tih troškova ovisi o specifičnim karakteristikama ili situaciji potrošača.”

14 Člankom 3. Direktive 2008/48, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

(g) ‚ukupni troškovi kredita za potrošača’ znači svi troškovi, uključujući i kamate, provizije, pristojbe ili bilo koju drugu vrstu naknade koju potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika; troškovi u pogledu dodatnih usluga koje se odnose na ugovor o kreditu, a posebno premije osiguranja, također su uključeni ako je, povrh toga, sklapanje ugovora o pružanju drugih usluga obvezno s ciljem dobivanja kredita ili dobivanja kredita prema uvjetima koj[i] vrijede na tržištu;

[…]

(i) ‚efektivna kamatna stopa’ [EKS] znači ukupne troškove kredita za potrošača, izražene kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita, uključujući, prema potrebi, i troškove iz članka 19. stavka 2.;

[…]

(n) ‚povezani ugovor o kreditu’ znači ugovor o kreditu u kojem
   i. predmetni kredit služi isključivo za financiranje ugovora o isporuci specifičnih proizvoda ili o pružanju specifičnih usluga; i
   ii. ta dva ugovora čine, s objektive točke gledišta, komercijalnu jedinicu; smatra se da postoji komercijalna jedinica kada dobavljač proizvoda ili pružatelj usluga sam financira kredit za potrošača ili, ako ga financira neka treća strana, kada se vjerovnik koristi uslugama dobavljača proizvoda ili pružatelja usluga u vezi sa sklapanjem ili sastavljanjem ugovora o kreditu ili kada su u ugovoru o kreditu izričito specificirani specifični proizvodi ili pružanje specifičnih usluga.”

15 Članak 10. stavak 2. te direktive propisuje:

„Ugovor o kreditu jasno i sažeto definira:

[…]

(g) [EKS] i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti izračunan u trenutku sklapanja ugovora o kreditu; treba spomenuti sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope;

[…]”

16 U skladu s člankom 15. stavkom 2. navedene direktive:

„Ako proizvodi ili usluge obuhvaćeni povezanim ugovorom o kreditu nisu isporučeni, ili ako su samo djelomice isporučeni, ili ako nisu sukladni ugovoru o njihovoj isporuci, potrošač ima pravo ulagati pravne lijekove protiv vjerovnika ako je uložio pravne lijekove protiv dobavljača, ali nije dobio zadovoljštinu na koju ima pravo prema zakonu ili prema ugovoru o isporuci proizvoda ili usluga. Države članice određuju u kojoj mjeri i pod kojim uvjetima se mogu ulagati takvi pravni lijekovi.”

17 Članak 22. stavci 1. do 3. te direktive glasi:

„1. Ako ova Direktiva sadrži usklađene odredbe, države članice ne smiju zadržati niti uvoditi nove odredbe u svoje nacionalno pravo osim onih utvrđenih ovom Direktivom.

2. Države članice osiguravaju da se potrošači ne smiju odreći prava koja su im prenijeta odredbama nacionalnog prava o provedbi ove Direktive ili su u skladu s ovom Direktivom.

3. Nadalje, države članice osiguravaju da se odredbe koje one donesu u provedbi ove Direktive ne mogu zaobići kao rezultat načina formuliranja ugovora, posebno integriranjem povlačenja tranše ili ugovora o kreditu koji potpadaju pod područje primjene ove Direktive u ugovore o kreditu čija bi narav ili svrha omogućili izbjegavanje njegove primjene.”

18 Članak 23. Direktive 2008/48 glasi:

„Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na povrede nacionalnih odredaba koje se donose na temelju ove Direktive i poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.”

Bugarsko pravo

ZZD

19 Članak 138. Zakona za zadalženijata i dogovorite (Zakon o obveznim odnosima i ugovorima, DV br. 275 od 22. studenoga 1950.), u verziji primjenjivoj na glavne postupke (u daljnjem tekstu: ZZD), predviđa:

„Ugovorom o jamstvu jamac se vjerovniku druge osobe obvezuje da će odgovarati za ispunjenje obveze te druge osobe. Taj se ugovor mora sklopiti u pisanom obliku.

Jamstvo može postojati samo za stvarnu obvezu. To također može biti i buduća ili moguća obveza.”

20 Člankom 147. ZZD-a predviđeno je:

„Jamac ostaje odgovoran i nakon dospijeća glavne obveze, ako vjerovnik u roku od šest mjeseci podnese tužbu protiv dužnika. Ova se odredba primjenjuje i ako je jamac izričito ograničio svoje jamstvo na razdoblje do isteka glavne obveze.

Produljenje roka koji je vjerovnik odobrio dužniku ne utječe na jamca ako on na to nije pristao."

Zakon o potrošačkom kreditiranju

21 Člankom 19. stavcima 3. i 4. Zakona za potrebitelskija kredit (Zakon o potrošačkom kreditiranju, DV br. 18 od 5. ožujka 2010.), u verziji primjenjivoj na glavne postupke, određuje se:

„3. Izračun [EKS-a] kredita ne uključuje troškove:

[1.] koje potrošač plaća u slučaju neispunjenja svojih obveza iz ugovora o potrošačkom kreditu;

[2.] koji nisu nabavna cijena robe ili usluge koju potrošač plaća prilikom kupnje robe ili pružanja usluge, bez obzira na to plaća li se u gotovini ili na kredit;

[3.] za vođenje računa povezanog s ugovorom o potrošačkom kreditu, troškove korištenja platnog instrumenta koji omogućuje plaćanja povezana s korištenjem ili otplatom kredita, kao i druge troškove povezane s izvršenjem plaćanja, ako otvaranje tog računa nije obvezno i troškovi povezani s računom jasno su i odvojeno navedeni u ugovoru o kreditu ili u drugom ugovoru sklopljenom s potrošačem.

4. [EKS] ne može biti viši od peterostruke stope zakonskih zateznih kamata u [bugarskim levima (BGN)] i u stranim valutama koje su utvrđene odlukom Vijeća ministara Republike Bugarske."

Glavni postupci i prethodna pitanja

22 Sudu koji je uputio zahtjev, Sofijskom rajonenom sadu (Općinski sud u Sofiji, Bugarska), podneseno je nekoliko zahtjeva za izdavanje naloga za plaćanje novčanih dugova u korist tužiteljâ iz glavnih postupaka na temelju ugovorâ o potrošačkom kreditu i ugovorâ o jamstvu.

23 Ti ugovori o potrošačkom kreditu sklopljeni su između dvaju financijskih društava osnovanih u skladu s bugarskim pravom i fizičkih osoba za iznose između 300 i 1700 BGN (oko 150 i 870 eura), koji su se vraćali u obrocima u razdobljima od tri mjeseca do 18 mjeseci, pri čemu su ti ugovori predviđali primjenu EKS-a između 39,99 % i 50 %.

24 Na temelju tako sklopljenih ugovora o kreditu, zajmoprimci su, kako bi dobili zajam ili brže oslobađanje sredstava, morali dostaviti osiguranje, koje je moglo biti u različitim oblicima, od kojih je jedan bio sklapanje ugovora o jamstvu s društvom koje je specijalizirano za tu djelatnost i koje je odabrao ili odobrio zajmodavac. Prema tvrdnjama suda koji je uputio zahtjev, svi zajmoprimci o kojima je riječ istog dana kad i ugovore o kreditu sklopili su ugovore o jamstvu kojima se predviđala naknada u korist profesionalnih jamaca, odnosno jamstvenih društava, koja je odgovarala iznosu koji se dodaje obrocima zajma. Trošak takvog jamstva, koji je iznosio više od 75 % ukupnog iznosa koji je trebalo vratiti na temelju ugovora o kreditu, nije bio uključen u EKS.

25 S obzirom na to da zajmoprimci nisu ispunili svoje obveze, ti su profesionalni jamci kreditnim institucijama podmirili iznose dugovane na temelju ugovorâ o kreditu te su na njih prenesena prava tih kreditnih institucija. Ta su jamstvena društva zatim ustupila svoja potraživanja, uključujući naknadu koju dužnici duguju na temelju ugovora o jamstvu, tužiteljima iz glavnih postupaka, koji su u biti društva za naplatu potraživanja.

26 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da su, osim u jednom predmetu koji je pred njim pokrenut, profesionalni jamci plaćanja izvršili nakon isteka roka od šest mjeseci, predviđenog člankom 147. ZZD-a, a da pritom protiv glavnih vjerovnika nije istaknuto njihovo nepostupanje prema dužnicima tijekom tog razdoblja. U tom pogledu ističe da neki nacionalni sudovi tu odredbu tumače na način da se na prestanak jamčeve obveze povezane s tim nepostupanjem samo taj jamac može pozivati te da, u slučaju da se nije pozvao, on ima pravo podnijeti regresnu tužbu protiv dužnika koji nije ispunio svoje obveze.

27 U tom kontekstu, sud koji je uputio zahtjev pita se, kao prvo, u svrhu ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi na temelju Direktive 93/13, treba li ugovore o kreditu i jamstvu tumačiti na način da su obuhvaćeni jedinstvenim ugovornim odnosom čiji je cilj bio zaobići članak 19. Zakona o potrošačkom kreditiranju, u verziji primjenjivoj na glavne postupke, kojim se predviđa najviši EKS za ugovor o potrošačkom kreditu. U tom pogledu ističe da je u sedam od osam postupaka koji su pred njim pokrenuti jamstvo dalo zajmodavčevo društvo kći. Osim toga, pojašnjava da je naknada jamcu, koja se mora platiti na iste datume kao i obroci zajma, u svakom slučaju utvrđena u iznosu većem od 75 % ukupnog iznosa koji treba otplatiti na ime kredita. Dodaje da ta naknada nije uzeta u obzir za izračun EKS-a iz ugovora o kreditu.

28 Kao drugo, pita se može li se zajmodavčev izbor jamca, koji obvezuje zajmoprimca, smatrati nepoštenom poslovnom praksom u smislu Direktive 2005/29 i, u slučaju niječnog odgovora, o njegovoj mogućnosti da u okviru nekontradiktornog postupka utvrdi nepoštenost ugovorne odredbe uzimajući u obzir samo ozbiljnu sumnju u tom pogledu.

29 Sud koji je uputio zahtjev, kao treće, postavlja pitanje o usklađenosti nacionalne sudske prakse koja se odnosi na članak 147. ZZD-a s člankom 15. stavkom 2. Direktive 2008/48, pod pretpostavkom da je primjenjiv u ovom slučaju, i s člancima 5. i 7. Direktive 93/13.

30 Kao četvrto, pita se treba li naknadu za jamstvo, koja je na temelju odredbe ugovora o kreditu postala obvezujuća, uzeti u obzir prilikom određivanja EKS-a i treba li pogrešno navođenje te stope izjednačiti s njezinim nenavođenjem u ugovoru o kreditu.

31 Kao peto, sud koji je uputio zahtjev pita se o mogućnosti kvalifikacije predmetnih ugovora o jamstvu kao ugovora o osiguranju, u smislu Direktive 2009/138, i, u slučaju potvrdnog odgovora, o potrebi eventualnog odobrenja jamcu za rad u skladu s člankom 14. te direktive.

32 U tim okolnostima, Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 4. stavak 2. i članak 6. stavak 1. [Direktive 93/13] tumačiti na način da, ako je ugovorom o kreditu predviđena potrošačeva obveza da sklopi ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odredio vjerovnik, sadržaj ugovora o jamstvu nije ‚glavni predmet' ugovora sklopljenog s tom trećom osobom, nego dio sadržaja ugovora o kreditu? Je li u tom pogledu bitno jesu li vjerovnik i jamac povezane osobe?

2. Treba li točku 1. podtočku (i) Priloga [Direktivi 93/13] tumačiti na način da se, ako je potrošač dužan osigurati jamca u okviru već sklopljenog ugovora o kreditu, pri čemu je jedna od mogućnosti da imenuje osobu koju je odredio vjerovnik, sadržaj potrošačeve obveze na temelju ugovora o jamstvu koji je sklopljen kasnije na dan sklapanja ugovora o kreditu smatra nejasnim jer potrošač nije mogao sâm odabrati ili predložiti osobu koju će vjerovnik odrediti kao budućeg jamca?

3. Ako je odgovor na prethodno pitanje da je predmet ugovora o jamstvu jasan, treba li točku 1. podtočke (i), (j) i (m) Priloga [Direktivi 93/13] tumačiti na način da se, ako se potrošač obvezao osigurati jamca u okviru već sklopljenog ugovora o kreditu, pri čemu je jedna od mogućnosti da imenuje osobu koju je odredio vjerovnik, sadržaj potrošačeve obveze na temelju ugovora o kreditu smatra nejasnim i da to može dovesti do ništavosti ugovora o kreditu ili pojedinih njegovih odredbi?

4. Treba li članak 4. stavak 1. [Direktive 93/13], u vezi s člankom 8. [Direktive 2005/29], tumačiti na način da je, ako osoba koja odobrava kredit zahtijeva da potrošač sklopi ugovor s osobom koju je odredio vjerovnik i koja osigurava njegovu tražbinu prema potrošaču, uvijek riječ o iskorištavanju nepovoljnog položaja potrošača, a time i agresivnoj poslovnoj praksi?

5. U slučaju niječnog odgovora na četvrto pitanje, treba li članak 4. stavak 1. i članak 7. [Direktive 93/13], u vezi s člankom 8. [Direktive 2005/29], tumačiti na način da u jednostranom sudskom postupku, kao što je postupak izdavanja platnog naloga, u kojem potrošač nije stranka, sud može dvojiti o nepoštenosti ugovorne odredbe već zbog toga što sumnja da je potrošač prihvatio tu odredbu zbog nepoštene poslovne prakse ili tu sumnju treba sa sigurnošću utvrditi?

6. Treba li članak 15. stavak 2. [Direktive 2008/48] tumačiti na način da se ta odredba primjenjuje na slučajeve u kojima je ugovor o kreditu povezan s dodatnom uslugom, odnosno davanjem jamstva treće osobe uz naknadu, i da se njome omogućuje potrošaču ne samo da ostvaruje svoja prava zbog protupravnog postupanja jamca, kao što je plaćanje nakon isteka zakonskog roka, nego i da istakne postupovne prigovore koji isključuju obvezu prema jamcu?

7. Dopušta li se člankom 15. stavkom 2. [Direktive 2008/48], u vezi s načelom djelotvornosti odnosno, pod pretpostavkom da ugovor o kreditu i ugovor o jamstvu predstavljaju povezane poslove, člancima 5. i 7. [Direktive 93/13], u vezi s točkom 1. podtočkama (b) i (c) Priloga toj direktivi, nacionalna sudska praksa prema kojoj se jamac za ugovor povezan s ugovorom o potrošačkom kreditu, koji je od potrošača primio naknadu za osiguranje ugovora o kreditu i koji je glavnom vjerovniku platio na temelju ugovorne odredbe unatoč isteku roka iz članka 147. ZZD-a, zbog čega prema relevantnoj sudskoj praksi dolazi do prestanka cjelokupnog jamstva, ipak može pozivati na to da su na njega prenesena prava prvotnog vjerovnika i, pozivajući se na proturječnu sudsku praksu o primjeni zakona, zahtijevati plaćanje od glavnog dužnika?

8. Treba li članak 3. točku (g) [Direktive 2008/48], u vezi s člankom 5. [Direktive 93/13], tumačiti na način da se, u slučaju obveze sklapanja ugovora o jamstvu povezanog s ugovorom o kreditu, koja je utvrđena ugovorom o kreditu, čime se povećava ukupan iznos kreditne obveze, efektivna kamatna stopa (EKS) kredita treba izračunati i s obzirom na obroke uvećane za naknadu za jamstvo? Je li u tom pogledu bitno tko je odabrao jamca i je li on osoba povezana s prvotnim vjerovnikom?

9. Treba li članak 10. stavak 2. točku (g) [Direktive 2008/48] tumačiti na način da pogrešno navođenje [EKS-a] u ugovoru o kreditu sklopljenom između prodavatelja robe ili pružatelja usluge i potrošača kao dužnika valja smatrati nepostojanjem informacija o [EKS-u] u ugovoru o kreditu i da nacionalni sud treba primijeniti pravne posljedice predviđene u nacionalnom pravu za nepostojanje informacija o [EKS-u] u ugovoru o potrošačkom kreditu? Treba li smatrati da su te posljedice obvezujuće i za jamca koji je platio u sklopu svojeg odnosa s potrošačem?

10. Treba li drugu rečenicu članka 23. [Direktive 2008/48] tumačiti na način da sankciju koju je nacionalni zakonodavac predvidio u obliku ništavosti ugovora o potrošačkom kreditu, u skladu s kojom treba otplatiti samo odobreni iznos glavnice, valja smatrati proporcionalnom ako [EKS] nije jasno naveden u ugovoru o potrošačkom kreditu jer se u njemu ne navode troškovi profesionalnog jamca kojeg je odabrao vjerovnik, iako je u tekstu ugovora o kreditu navedena brojčana vrijednost [EKS-a]?

11. Treba li članak 2. stavak 2. [Direktive 2009/138], u vezi s dijelom A točkom 14. Priloga 1. toj direktivi, tumačiti na način da profesionalno obavljanje naplatne djelatnosti kao jamca, u okviru kojeg društvo jamac u svim slučajevima neispunjenja plaća ukupan iznos kredita [koji je primio] potrošač kao glavni dužnik, a naknada se plaća uz svaki obrok otplate kredita, neovisno o potrošačevu neispunjenju, predstavlja ‚djelatnost osiguranja' u smislu navedene direktive?

12. U slučaju potvrdnog odgovora na jedanaesto pitanje, treba li članak 14. stavak 1. [Direktive 2009/138] tumačiti na način da osoba koja obavlja djelatnost navedenu u jedanaestom pitanju podliježe obvezi pribavljanja odobrenja za rad nacionalnih regulatornih tijela nadležnih za izdavanje odobrenja za rad osigurateljima?"

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost

33 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, pitanja o tumačenju prava Unije koja postavi nacionalni sud unutar zakonodavnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Odbijanje Suda da odluči o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud moguće je samo u slučaju kad je očito da zahtijevano tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, kad je problem hipotetske naravi ili kad Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima koji su mu potrebni da bi pružio koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 18. lipnja 2024., Bundesrepublik Deutschland (Učinak odluke o odobravanju statusa izbjeglice), C-753/22, EU:C:2024:524, t. 44. i navedena sudska praksa).

34 Međutim, iz ustaljene sudske prakse također proizlazi da cilj zahtjeva za prethodnu odluku nije davanje savjetodavnih mišljenja o općim ili hipotetskim pitanjima, nego stvarna potreba učinkovitog rješenja spora o pravu Unije (presuda od 31. svibnja 2018., Confetra i dr., C-259/16 i C-260/16, EU:C:2018:370, t. 63.).

35 Dopuštenost postavljenih pitanja valja ispitati s obzirom na prethodna razmatranja.

Prvo do desetog pitanja

36 Agencija za kontrol na prosročeni zadalženija osporava dopuštenost prvog do četvrtog i šestog do desetog pitanja, pri čemu u biti tvrdi da su ona hipotetska jer se odnose na činjenične okolnosti koje nisu one iz glavnih postupaka, kako ih je utvrdio sud koji je uputio zahtjev. Osim toga, šestim, sedmim i osmim pitanjem ne poštuje se pojam „povezani ugovor o kreditu" u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48, dok deseto pitanje proturječi odredbama bugarskog prava koje se odnose na posljedice nepravilnosti prilikom navođenja EKS-a.

37 Međutim, s obzirom na okolnosti koje su dovele do glavnih postupaka, kako proizlaze iz zahtjeva za prethodnu odluku, nije očito da tumačenje prava Unije zatraženo u okviru prvog do četvrtog i šestog do desetog pitanja nema nikakve veze s glavnim postupcima ili da su problemi koje je istaknuo sud koji je uputio zahtjev hipotetski. Osim toga, pitanje je li se sud koji je uputio zahtjev prilikom formuliranja šestog, sedmog i osmog pitanja oslonio na pogrešno tumačenje pojma „povezani ugovor o kreditu" u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48 dio je meritornog ispitivanja tih pitanja i stoga ne može dovesti u pitanje njihovu dopuštenost. Naposljetku, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 33. ove presude, nije na Sudu da ispituje osnovanost tumačenja nacionalnog prava koje je proveo sud koji je uputio zahtjev.

38 Osim toga, s obzirom na to da se prvo do četvrtog pitanja, baš kao i peto pitanje, odnose na tumačenje Direktive 93/13, valja podsjetiti na to da su područjem primjene te direktive, kao što to proizlazi iz njezina članka 1. stavka 1., obuhvaćeni ugovori koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača u smislu članka 2. točke (b) navedene direktive. Premda se na temelju odluke kojom se upućuje zahtjev čini da fizičke osobe koje su sklopile ugovore o kreditu i o jamstvu o kojima je riječ u glavnim postupcima imaju svojstvo potrošača u smislu potonje odredbe, ipak je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri je li to doista tako.

39 U tim okolnostima prvo do desetog pitanja valja proglasiti dopuštenima.

Jedanaesto i dvanaesto pitanje

40 Svojim jedanaestim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. stavak 2. Direktive 2009/138, u vezi s njezinim Prilogom I. dijelom A točkom 14., tumačiti na način da profesionalno obavljanje naplatne djelatnosti kao jamca – u okviru kojeg, s jedne strane, društvo koje je jamac u svim slučajevima dužnikova neispunjenja obveza nadoknađuje zajmodavcu ukupan iznos koji se duguje po osnovi zajma koji je on ugovorio i, s druge strane, naknada se plaća uz svaki obrok otplate zajma, neovisno o tom neispunjenju – predstavlja „djelatnost osiguranja" u smislu navedene direktive. U slučaju potvrdnog odgovora, sud koji je uputio zahtjev svojim dvanaestim pitanjem pita treba li članak 14. stavak 1. Direktive 2009/138 tumačiti na način da osoba koja obavlja tu djelatnost podliježe obvezi pribavljanja licencije od nacionalnih tijela odgovornih za izdavanje odobrenja osiguravateljima.

41 Valja podsjetiti na to da se glavni postupci odnose na zahtjeve za izdavanje platnih naloga za novčane dugove koje su ugovorili zajmoprimci i koje su preuzela jamstvena društva, koja su svoja potraživanja ustupila tužiteljima iz glavnih postupaka, te da se u okviru tih predmeta postavlja pitanje eventualne nepoštenosti ili zavaravajuće prirode određenih ugovornih odredbi, kao i posljedica koje bi, ovisno o slučaju, trebalo izvesti iz takve kvalifikacije.

42 Međutim, dovoljno je podsjetiti – a da pritom nije potrebno ispitati moguću primjenjivost Direktive 2009/138 u glavnim postupcima – na to da se njome ne predviđaju građanskopravne sankcije za ugovore o osiguranju koji bi bili sklopljeni protivno njezinim odredbama kojima se uređuje prethodno odobrenje za rad društvima za osiguranje.

43 Prema tome, uzimajući u obzir predmet glavnih postupaka, jedanaesto i dvanaesto pitanje u svakom su slučaju hipotetska.

44 U tim okolnostima, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 34. ove presude, jedanaesto i dvanaesto pitanje valja proglasiti nedopuštenima.

Meritum

Prvo pitanje

45 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu je da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud mora, ako je potrebno, preoblikovati postavljena pitanja (presuda od 20. lipnja 2024., Greislzel, C-35/23, EU:C:2024:532, t. 39. i navedena sudska praksa).

46 U ovom slučaju valja uzeti u obzir kontekst prvog pitanja, kako proizlazi iz objašnjenja suda koji je uputio zahtjev, sažetih u točki 27. ove presude. Osim toga, budući da se to pitanje odnosi na mogućnost ocjene nepoštenosti odredbi ugovora o jamstvu, članak 6. stavak 1. Direktive 93/13, koji se odnosi na posljedice utvrđenja nepoštenosti ugovorne odredbe, nije relevantan za odgovor na to pitanje.

47 Stoga valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev svojim prvim pitanjem u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da mu se protivi ocjena eventualne nepoštenosti odredbi ugovora o jamstvu kojima se utvrđuju obveze jamca i glavnog dužnika, u situaciji u kojoj je dužnik sklopio taj ugovor o jamstvu istodobno sa sklapanjem ugovora o kreditu kako bi ispunio obvezu propisanu potonjim ugovorom, a u kojoj je jamac zajmodavčevo društvo kći ili osoba koju je on odabrao i u kojoj se troškovi jamstva duguju istodobno s obrocima zajma.

48 U skladu s člankom 4. stavkom 2. Direktive 93/13, ocjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robe, na drugoj, sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene.

49 U skladu s ustaljenom sudskom, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se za izraze iz odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje svojeg smisla i dosega u pravilu treba u cijeloj Europskoj uniji postići samostalno i ujednačeno tumačenje, do kojeg treba doći uzimajući u obzir kontekst te odredbe i cilj koji se želi postići propisom o kojem je riječ (presuda od 30. travnja 2014., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, t. 37.).

50 To je slučaj s izrazima iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, s obzirom na to da ta odredba ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje svojeg smisla i dosega.

51 Kad je riječ o kategorijama ugovornih odredbi koje su obuhvaćene pojmom „glavni predmet ugovora” u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, Sud je presudio da pod tim odredbama treba razumjeti one odredbe koje utvrđuju bitne činidbe tog ugovora koje ga kao takve određuju. Nasuprot tomu, odredbe koje su akcesorne u usporedbi s onima koje određuju samu bit ugovornog odnosa ne mogu biti obuhvaćene pojmom „glavni predmet ugovora” u smislu te odredbe (presuda od 20. rujna 2017., Andriciuc i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 35. i 36. i navedena sudska praksa).

52 Iz te sudske prakse proizlazi da, u načelu, kako bi se utvrdilo je li odredba obuhvaćena „glavnim predmetom” ugovora kojeg je dio, valja uputiti na bitne činidbe tog ugovora. U tom pogledu nije relevantna činjenica da je navedeni ugovor potrošač sklopio kako bi ispunio obvezu propisanu drugim ugovorom koji je taj potrošač istodobno sklopio.

53 Ipak, valja uzeti u obzir da se sustav zaštite uspostavljen Direktivom 93/13 temelji se na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga, kako u pogledu pregovaračke snage tako i u pogledu razine obaviještenosti, odnosno u položaju koji dovodi do pristanka na uvjete koje je prodavatelj robe ili pružatelj usluga prethodno sastavio, bez mogućnosti utjecaja na njihov sadržaj (presuda od 3. lipnja 2010., Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, t. 27.).

54 S obzirom na taj slabiji položaj, Direktiva 93/13 obvezuje države članice da propišu mehanizam koji bi osigurao da svaka ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo može biti predmet nadzora kako bi se ocijenilo je li eventualno nepoštena. U tom smislu, nacionalni sud dužan je utvrditi, uzimajući u obzir kriterije navedene u članku 3. stavku 1. i članku 5. Direktive 93/13, ispunjava li takva odredba, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, zahtjeve dobre vjere, ravnoteže i transparentnosti, uspostavljene tom direktivom (presuda od 30. travnja 2014., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, t. 40. i navedena sudska praksa).

55 Međutim, učinkovitost tog mehanizma bila bi ugrožena kad bi prodavatelj robe ili pružatelj usluga mogao izbjeći ocjenu eventualne nepoštenosti odredbi koje nisu obuhvaćene glavnim predmetom ugovora koji sklapa s potrošačem, tako da te odredbe budu sadržane u zasebnom dodatnom ugovoru kojeg su one glavni predmet, a koji bi potrošač na zahtjev tog prodavatelja robe ili pružatelja usluga sklopio s njegovim društvom kćeri ili s osobom koju je navedeni prodavatelj robe ili pružatelj usluga odabrao.

56 U takvoj situaciji ta dva ugovora valja analizirati kao cjelinu i, slijedom toga, ocijeniti moguću nepoštenost odredbi sadržanih u zasebnom ugovoru, ako nisu obuhvaćene glavnim predmetom ugovornog odnosa uspostavljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača.

57 To je razmatranje potkrijepljeno, s jedne strane, člankom 4. stavkom 1. Direktive 93/13, u skladu s kojim se nepoštenost ugovorne odredbe ocjenjuje osobito pozivanjem na sve popratne okolnosti sklapanja tog ugovora i na sve odredbe drugog ugovora o kojem navedeni ugovor ovisi. S druge strane, to je tako i zbog činjenice da se članak 4. stavak 2. te direktive treba usko tumačiti, s obzirom na to da se njime predviđa iznimka od mehanizma sadržajne ocjene nepoštenih odredbi koji je predviđen u sklopu sustava zaštite potrošača uspostavljenog tom direktivom (presuda od 20. rujna 2017., Andriciuc i dr., C-186/16, EU:C:2017:703, t. 34. i navedena sudska praksa).

58 Stoga, kada je, kao u predmetima poput onih o kojima je riječ u glavnim postupcima, potrošač istodobno sa sklapanjem ugovora o kreditu sklopio ugovor o jamstvu sa zajmodavčevim društvom kćeri ili s osobom koju je zajmodavac odabrao, pri čemu je sklapanje tog potonjeg

ugovora uvjet za dobivanje kredita ili za brže oslobađanje pozajmljenih sredstava, a troškovi jamstva dospijevaju istodobno s obrocima zajma, činjenica da se obveze jamca i glavnog dužnika nalaze u ugovoru o jamstvu koji je odvojen od ugovora o kreditu ne može dovesti do toga da se odredbe ugovora o jamstvu uključe u područje primjene članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 a da se pritom zaštita koju mora uživati potrošač koji se nalazi u slabijem položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga ne liši svojeg sadržaja.

59 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da mu se ne protivi ocjena eventualne nepoštenosti odredbi ugovora o jamstvu kojima se utvrđuju obveze jamca i glavnog dužnika, u situaciji u kojoj je dužnik sklopio taj ugovor o jamstvu istodobno sa sklapanjem ugovora o kreditu kako bi ispunio obvezu propisanu potonjim ugovorom, a u kojoj je jamac zajmodavčevo društvo kći ili osoba koju je on odabrao i u kojoj se troškovi jamstva duguju istodobno s obrocima zajma.

Drugo i treće pitanje

60 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li točku 1. podtočke (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13 tumačiti na način da je jednom od tih odredbi obuhvaćena odredba kojom se potrošač u okviru ugovora o kreditu obvezuje sklopiti ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac a da pritom u trenutku sklapanja ugovora o kreditu nije znao tko je jamac i sadržaj odredbi tog ugovora o jamstvu.

61 Kao što je to navedeno u članku 3. stavku 3. Direktive 93/13, njezin Prilog sadržava indikativan i netaksativan popis odredbi koje se mogu smatrati nepoštenima. Među njima su, kao što to proizlazi, među ostalim, iz točke 1. podtočaka (i), (j) i (m) tog Priloga, odredbe čija je svrha, kao prvo, neopozivo obvezivanje potrošača na odredbe s kojima se nije imao stvarne mogućnosti upoznati prije sklapanja ugovora, kao drugo, davanje mogućnosti prodavatelju robe ili pružatelju usluga da jednostrano izmijeni ugovor bez valjanog razloga predviđenog ugovorom i, kao treće, davanje prodavatelju robe i pružatelju usluga prava da sam utvrdi jesu li dostavljene robe i usluge u skladu s ugovorom, ili isključivog prava na tumačenje svih odredaba ugovora.

62 Međutim, valja utvrditi da odredba kojom se potrošač u okviru ugovora o kreditu obvezuje na sklapanje ugovora o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac a da pritom u trenutku sklapanja ugovora o kreditu nije znao tko je jamac i sadržaj odredbi tog ugovora o jamstvu ne odgovara nijednoj od situacija predviđenih u točki 1. podtočkama (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13. Konkretno, kad je riječ o točki 1. podtočki (i), valja istaknuti da se potrošačevo puko obvezivanje prilikom sklapanja ugovora o kreditu da sklopi ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac ne može izjednačiti s obvezivanjem potrošača na odredbe ugovora o jamstvu s kojima se nije imao stvarne mogućnosti upoznati, s obzirom na to da potrošač mora, kako bi ispunio tu obvezu, naknadno sklopiti ugovor o jamstvu.

63 S obzirom na navedeno, valja podsjetiti na to da je popis odredbi koje se mogu proglasiti nepoštenima iz Priloga Direktivi 93/13 samo indikativan. Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri uzrokuje li odredba ugovora o kreditu kojom se potrošač obvezuje sklopiti ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac a da pritom u trenutku preuzimanja te obveze nije znao tko je jamac i sadržaj odredbi ugovora o jamstvu, u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, znatniju neravnotežu na štetu potrošača u pravima i obvezama stranaka proizišlima iz ugovora o kreditu, u smislu članka 3. stavka 1. te direktive. Ako je to slučaj, tu odredbu treba proglasiti „nepoštenom” i izvesti posljedice koje iz tog proglašenja proizlaze za valjanost navedene odredbe i, ovisno o slučaju, ugovora kojeg je ona dio.

64 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da točku 1. podtočke (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13 treba tumačiti na način da tim odredbama nije obuhvaćena odredba kojom se potrošač u okviru ugovora o kreditu obvezuje sklopiti ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac a da pritom u trenutku sklapanja ugovora o kreditu nije znao tko je jamac i sadržaj odredbi tog ugovora o jamstvu.

Četvrto pitanje

65 Kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev, četvrto pitanje postavljeno je, s jedne strane, s obzirom na sudsku praksu prema kojoj, iako utvrđenje nepoštenosti poslovne prakse samo za sebe ne dovodi automatski do utvrđenja nepoštenosti ugovorne odredbe, ono ipak predstavlja jedan od elemenata na kojima nadležni sud može utemeljiti svoju ocjenu nepoštenosti ugovorne odredbe, prilikom koje, u skladu s člankom 4. stavkom 1. Direktive 93/13, mora voditi računa o svim okolnostima slučaja (presuda od 19. rujna 2018., Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, t. 49. i navedena sudska praksa). S druge strane, iz njegova teksta proizlazi da sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem želi doznati može li se situacija na koju se odnosi uvijek smatrati agresivnom poslovnom praksom. U tim okolnostima, za odgovor na to pitanje relevantni su članak 5. stavak 5. i Prilog I. Direktivi 2005/29.

66 Stoga valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem u biti pita treba li članak 8. Direktive 2005/29, u vezi s njezinim člankom 5. stavkom 5. i Prilogom I. toj direktivi, tumačiti na način da uvrštavanje u ugovore o kreditu odredbe na temelju koje potrošač mora sklopiti ugovor o jamstvu s osobom koju je odabrao zajmodavac u svim okolnostima predstavlja agresivnu poslovnu praksu.

67 U tom pogledu, valja podsjetiti na to da se poglavlje 2. Direktive 2005/29, naslovljeno „Nepoštena poslovna praksa”, sastoji od dvaju odjeljaka, odnosno odjeljka 1., koji se odnosi na zavaravajuću poslovnu praksu, i odjeljka 2., koji se odnosi na agresivnu poslovnu praksu.

68 Člankom 5. te direktive, koji se nalazi u njezinu poglavlju 2., u stavku 1. zabranjuje se nepoštena poslovna praksa, a u njegovu stavku 2. određuju se kriteriji za utvrđivanje je li određena poslovna praksa nepoštena. U stavku 4. tog članka 5. pojašnjava se da su nepoštene, osobito, poslovne prakse koje su „zavaravajuće”, u smislu članaka 6. i 7. Direktive 2005/29, i one koje su „agresivne”, u smislu članaka 8. i 9. te direktive. Usto je stavkom 5. navedenog članka 5. predviđeno da Prilog I. Direktivi 2005/29 sadržava popis poslovnih praksi koje se u svim okolnostima smatraju nepoštenima, da se taj popis primjenjuje u svim državama članicama i da se može izmijeniti jedino revizijom te direktive. U navedenom popisu u točkama 1. do 23. nabrajaju se poslovne prakse koje su u svim okolnostima nepoštene i, u točkama 24. do 31., poslovne prakse koje su u svim okolnostima agresivne.

69 U tom se pogledu u uvodnoj izjavi 17. Direktive 2005/29 pojašnjava da, kako bi se osigurala veća pravna sigurnost, jedino se poslovne prakse navedene u tom Prilogu I. u svim okolnostima smatraju nepoštenima a da pritom ne treba provesti ocjenjivanje svakog pojedinog slučaja s obzirom na odredbe članaka 5. do 9. te direktive (presuda od 14. studenoga 2024., Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, t. 66.).

70 Budući da Prilog I. Direktivi 2005/29 sadržava cjelovit i iscrpan popis poslovnih praksi koje se u svim okolnostima smatraju nepoštenima, poslovnu praksu poput one o kojoj je riječ u glavnim postupcima može se smatrati agresivnom poslovnom praksom u svim okolnostima u smislu te

direktive samo pod uvjetom da se podudara s jednom od situacija koje su navedene u točkama 24. do 31. tog priloga (vidjeti u tom smislu presudu od 14. studenoga 2024., Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, t. 67.).

71 Međutim, samim čitanjem tih točaka 24. do 31. može se utvrditi da takva podudarnost ne postoji kad je riječ o poslovnoj praksi poput one u glavnim postupcima.

72 S obzirom na prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti tako da članak 8. Direktive 2005/29, u vezi s njezinim člankom 5. stavkom 5. i Prilogom I. toj direktivi, treba tumačiti na način da uvrštavanje u ugovore o kreditu odredbe na temelju koje potrošač mora sklopiti ugovor o jamstvu s osobom koju je odabrao zajmodavac ne predstavlja u svim okolnostima agresivnu poslovnu praksu.

Peto pitanje

73 Uvodno valja istaknuti da, premda se tekst petog pitanja odnosi na članak 4. stavak 1. i članak 7. Direktive 93/13, obveza država članica da propišu da nepoštene odredbe u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu obvezujuće za potrošača utvrđena je u članku 6. stavku 1. te direktive. Osim toga, iako sud koji je uputio zahtjev upućuje na članak 8. Direktive 2005/29 o agresivnoj poslovnoj praksi, peto pitanje općenitije se odnosi na nepoštenu poslovnu praksu u smislu članka 5. te direktive, čija je agresivna poslovna praksa samo jedna od potkategorija.

74 S obzirom na ta pojašnjenja, valja smatrati da svojim petim pitanjem, postavljenim u slučaju negativnog odgovora na četvrto pitanje, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da nacionalni sud, kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga u okviru postupka u kojem ne sudjeluje dužnik koji je potrošač, može po službenoj dužnosti isključiti primjenu odredbe ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog između tog potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga o kojem je riječ već na temelju postojanja sumnje u to je li potrošač tu odredbu mogao prihvatiti kao posljedicu nepoštene poslovne prakse, u smislu članka 5. Direktive 2005/29, ili se postojanje te prakse mora sa sigurnošću utvrditi.

75 U tom pogledu, iz sudske prakse navedene u točki 65. ove presude proizlazi da je utvrđenje nepoštenosti poslovne prakse samo jedan od elemenata na kojima nadležni sud može temeljiti svoju ocjenu nepoštenosti ugovornih odredbi. Naime, taj sud mora odlučiti o primjeni općih kriterija iz članaka 3. i 4. Direktive 93/13 na konkretnu odredbu koju treba ispitati s obzirom na sve okolnosti predmetnog slučaja (vidjeti u tom smislu presudu od 15. ožujka 2012., Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 44.).

76 Iz toga proizlazi da, kako bi se odredba sadržana u ugovoru sklopljenom između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga proglasila nepoštenom, uopće nije potrebno utvrditi postojanje nepoštene poslovne prakse, s obzirom na to da je postojanje sumnje u tom pogledu ipak element koji se može uzeti u obzir prilikom ispitivanja iz prethodne točke. Ipak, nadležni sud može izuzeti iz primjene odredbu takvog ugovora samo ako se uvjeri da je ta odredba nepoštena, pri čemu puka sumnja u tom pogledu nije dovoljna.

77 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, iako nacionalni sud, izuzimajući iz primjene nepoštenu odredbu kako ona ne bi proizvela obvezujuće učinke u odnosu na potrošača o kojem je riječ, ispravlja neravnotežu koja postoji između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga, on

to može učiniti samo pod uvjetom da raspolaže potrebnim pravnim i činjeničnim elementima u tu svrhu. Iz toga slijedi da će, ovisno o slučaju, nacionalni sud morati, ako potrošač o kojem je riječ nije podnio prigovor te, prema potrebi, po službenoj dužnosti, poduzeti mjere izvođenja dokaza kako bi nadopunio spis, na način da od stranaka zatraži da mu u skladu s načelom kontradiktornosti u tu svrhu dostave dodatne informacije. Ti razlozi također vrijede za postupak izdavanja platnog naloga (vidjeti u tom smislu presudu od 30. lipnja 2022., Profi Credit Bulgaria (Prijeboj po službenoj dužnosti u slučaju nepoštene odredbe), C-170/21, EU:C:2022:518, t. 31. do 33. i navedenu sudsku praksu).

78 S obzirom na prethodna razmatranja, na peto pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da nacionalni sud, kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga u okviru postupka u kojem ne sudjeluje dužnik koji je potrošač, ne može po službenoj dužnosti isključiti primjenu odredbe ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog između tog potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga o kojem je riječ, ako se nije uvjerio da tu odredbu treba smatrati „nepoštenom” u smislu članka 3. stavka 1. te direktive. Postojanje sumnje kad je riječ o tome je li potrošač tu odredbu mogao prihvatiti kao posljedicu nepoštene poslovne prakse, u smislu članka 5. Direktive 2005/29, ipak može biti jedan od elemenata koji se može uzeti u obzir radi ocjene eventualne nepoštenosti predmetne odredbe.

Šesto i sedmo pitanje

79 Uvodno valja istaknuti da se sedmo pitanje suda koji je uputio zahtjev u biti odnosi na usklađenost nacionalne sudske prakse, među ostalim, s člancima 5. i 7. te s točkom 1. podtočkama (b) i (c) Priloga Direktivi 93/13. Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 23. svojeg mišljenja, te se odredbe odnose na tumačenje odredbi ugovora sklopljenih između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga te na moguću nepoštenost takvih odredbi, a ne na učinke koji izravno proizlaze iz primjene nacionalnog prava i s njime povezane sudske prakse a da ne proizlaze iz odredbe ugovora.

80 Stoga na šesto i sedmo pitanje valja odgovoriti isključivo na temelju Direktive 2008/48, s obzirom na to da se tim pitanjima nastoji utvrditi moguća primjenjivost članka 15. stavka 2. te direktive na ugovore o kreditu poput onih o kojima je riječ u glavnim postupcima, da se ta odredba primjenjuje samo na „povezane ugovore o kreditu” u smislu navedene direktive i da je pojam „povezani ugovor o kreditu” definiran u njezinu članku 3. točki (n).

81 S obzirom na te elemente, valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev svojim šestim i sedmim pitanjem u biti pita treba li pojam „povezani ugovor o kreditu”, u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48, tumačiti na način da je njime obuhvaćen ugovor o kreditu čije je sklapanje povezano samo sa sklapanjem ugovora o jamstvu s trećom osobom koja za to prima naknadu te, u slučaju potvrdnog odgovora, treba li članak 15. stavak 2. te direktive tumačiti na način da mu se protivi nacionalna sudska praksa prema kojoj se, ako je jamac iz ugovora o jamstvu, kojeg plaća glavni dužnik, vratio iznose dugovane na ime zajma glavnom vjerovniku nakon isteka zakonskog roka koji ima za učinak potpuni prestanak jamstva, taj jamac ipak može pozivati na to da su na njega prenesena prava tog vjerovnika i zahtijevati od glavnog dužnika plaćanje tako isplaćenih iznosa.

82 Iz članka 3. točke (n) Direktive 2008/48 proizlazi da se pojam „povezani ugovor o kreditu” odnosi na ugovor o kreditu na temelju kojeg, s jedne strane, predmetni kredit služi isključivo za financiranje ugovora o isporuci specifičnih proizvoda ili o pružanju specifičnih usluga i, s druge strane, ta dva ugovora čine, s objektivne točke gledišta, komercijalnu jedinicu. Ta su dva uvjeta kumulativna.

83 Međutim, očito se ne može smatrati da ugovor o kreditu čije je sklapanje povezano samo sa sklapanjem ugovora o jamstvu služi za financiranje tog ugovora o jamstvu.

84 Stoga valja utvrditi da takvi ugovori o kreditu ne ispunjavaju prvi od kumulativnih uvjeta čije ispunjavanje obilježava pojam „povezanog ugovora o kreditu”, u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48. Prema tome, okolnost da takvi ugovori čine komercijalnu jedinicu s ugovorom o jamstvu sklopljenim s trećom osobom uz naknadu, čak i ako je utvrđena, nije dovoljna da bi bili obuhvaćeni tim pojmom i da bi stoga ulazili u područje primjene članka 15. stavka 2. te direktive.

85 S obzirom na prethodna razmatranja, na šesto i sedmo pitanje valja odgovoriti tako da pojam „povezani ugovor o kreditu”, u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48, treba tumačiti na način da njime nije obuhvaćen ugovor o kreditu čije je sklapanje povezano samo sa sklapanjem ugovora o jamstvu s trećom osobom koja za to prima naknadu.

Osmo pitanje

86 Najprije valja istaknuti da članak 5. Direktive 93/13, naveden u tekstu osmog pitanja, nije relevantan za problem na koji se ono odnosi.

87 Stoga valja smatrati da sud koji je uputio zahtjev svojim osmim pitanjem u biti pita treba li članak 3. točke (g) i (i) Direktive 2008/48 tumačiti na način da su troškovi koji se odnose na ugovor o jamstvu čije je sklapanje potrošaču nametnuto odredbom ugovora o kreditu koji je sklopio, a koji dovode do povećanja ukupnog iznosa duga, obuhvaćeni pojmom „ukupni troškovi kredita za potrošača” i, slijedom toga, pojmom „EKS”.

88 U skladu s člankom 3. točkom (g) Direktive 2008/48, u pojam „ukupni troškovi kredita za potrošača” uključeni su svi troškovi, uključujući i kamate, provizije, pristojbe ili bilo koju drugu vrstu naknade koju potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati vjerovniku, osim troškova javnog bilježnika. U skladu s tom odredbom, troškovi u pogledu dodatnih usluga koje se odnose na ugovor o kreditu također su uključeni ako je, povrh toga, sklapanje ugovora o pružanju drugih usluga obvezno s ciljem dobivanja kredita ili dobivanja kredita prema uvjetima koji vrijede na tržištu.

89 Na temelju članka 3. točke (i) Direktive 2008/48, EKS znači ukupne troškove kredita za potrošača, izražene kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita, uključujući, prema potrebi, i troškove iz članka 19. stavka 2. te direktive.

90 Radi osiguranja široke zaštite potrošača, zakonodavac Unije odlučio se za široku definiciju pojma „ukupni troškovi kredita za potrošača”, koja obuhvaća sve troškove koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu i koji su poznati zajmodavcu (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 40. i navedena sudska praksa).

91 Valja podsjetiti na to da se u uvodnoj izjavi 22. Direktive 2008/48 navodi, s jedne strane, da se mora pretpostaviti da je vjerovnik upoznat s troškovima dodatnih usluga koje potrošačima nudi sam ili u ime treće strane, osim ako visina tih troškova ovisi o specifičnim karakteristikama ili situaciji potrošača te, s druge strane, da, čak i ako se iznos troškova tih dodatnih usluga ne može unaprijed utvrditi, potrošači bi trebali odgovarajuće informacije o postojanju takvih troškova dobiti u fazi prije sklapanja ugovora.

92 Međutim, osmo pitanje odnosi se na slučaj ugovora o kreditu koji zajmoprimcu nameće obvezu sklapanja ugovora o jamstvu kako bi dobio kredit. Pružanje jamstva na temelju potonjeg ugovora stoga predstavlja uslugu koja se odnosi na ugovor o kreditu, u smislu članka 3. točke (g) Direktive 2008/48, i, s obzirom na to da je sklapanje ugovora o jamstvu obvezno za sâmo dobivanje kredita, troškovi koji se odnose na taj ugovor čine dio „ukupnih troškova kredita za potrošača” u skladu s tom odredbom. Stoga ih, na temelju točke (i) istog članka, treba uzeti u obzir za izračun EKS-a.

93 S obzirom na ta razmatranja, na osmo pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. točke (g) i (i) Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da su troškovi koji se odnose na ugovor o jamstvu čije je sklapanje potrošaču nametnuto odredbom ugovora o kreditu koji je sklopio, a koji dovode do povećanja ukupnog iznosa duga, obuhvaćeni pojmom „ukupni troškovi kredita za potrošača” i, slijedom toga, pojmom „EKS”.

Deveto i deseto pitanje

94 Svojim devetim i desetim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 10. stavak 2. točku (g) i članak 23. Direktive 2008/48 tumačiti na način da im se protivi to da se, kada se u ugovoru o potrošačkom kreditu ne navodi EKS koji uključuje sve troškove predviđene člankom 3. točkom (g) te direktive, za taj ugovor smatra da je izuzet od kamata i troškova, tako da njegovo poništenje dovodi do toga da potrošač o kojem je riječ vraća samo pozajmljenu glavnicu.

95 Valja podsjetiti, s jedne strane, na to da je u članku 10. stavku 2. Direktive 2008/48 provedeno potpuno usklađivanje kad je riječ o elementima koji obvezno moraju biti uključeni u ugovor o kreditu. U tu svrhu, člankom 10. stavkom 2. točkom (g) te direktive predviđa se da se u ugovoru o kreditu jasno i sažeto definira EKS i ukupan iznos koji je potrošač dužan platiti, izračunan u trenutku sklapanja ugovora o kreditu (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 50.).

96 Iz sudske prakse proizlazi da je navođenje EKS-a u ugovoru o kreditu od ključne važnosti, osobito s obzirom na to da on potrošaču omogućuje da ocijeni doseg svoje obveze (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 51.).

97 S druge strane, iz članka 23. Direktive 2008/48, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 47., proizlazi da, iako je izbor pravila o sankcijama koje bi se primjenjivale na povredu nacionalnih odredbi donesenih prema toj direktivi prepušten diskreciji država članica, tako predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. To podrazumijeva da strogost navedenih sankcija mora odgovarati težini povrede koju suzbijaju i posebno osigurati stvarno odvraćajući učinak, poštujući opće načelo proporcionalnosti (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 52.).

98 S obzirom na ključnu važnost koju navođenje EKS-a u takvom ugovoru ima za potrošača, Sud je presudio da nacionalni sud može po službenoj dužnosti primijeniti nacionalni propis kojim se predviđa da je posljedica nenavođenja tog podatka to da se za odobreni kredit smatra da je izuzet od kamata i troškova (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 53.).

99 Sud je također presudio da, u situaciji u kojoj se u ugovoru o kreditu navodi procijenjeni EKS, pri čemu se njegov točan iznos mora odrediti nakon odobrenja kredita, takvu sankciju gubitka prava zajmodavca na kamate i troškove treba smatrati proporcionalnom u smislu članka 23. Direktive 2008/48 (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 54.).

100 Stoga, s obzirom na to da je navođenje EKS-a u ugovoru o potrošačkom kreditu od ključne važnosti kako bi se potrošačima omogućilo da znaju svoja prava i obveze, kao i s obzirom na zahtjev da se u izračun te stope uključe svi troškovi iz članka 3. točke (g) Direktive 2008/48, valja smatrati da navođenje EKS-a koji ne odražava vjerno sve te troškove onemogućava potrošaču da odredi doseg svoje obveze na isti način kao i nenavođenje te stope. Slijedom toga, sankcija gubitka zajmodavčeva prava na kamate i troškove, u slučaju navođenja EKS-a koji ne uključuje sve navedene troškove, odražava težinu takve povrede te je odvraćajuća i proporcionalna (presuda od 21. ožujka 2024., Profi Credit Bulgaria (Dodatne usluge uz ugovor o kreditu), C-714/22, EU:C:2024:263, t. 55.).

101 S obzirom na prethodna razmatranja, na deveto i deseto pitanje valja odgovoriti tako da članak 10. stavak 2. točku (g) i članak 23. Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da im se ne protivi to da se, kada se u ugovoru o potrošačkom kreditu ne navodi EKS koji uključuje sve troškove predviđene člankom 3. točkom (g) te direktive, za taj ugovor smatra da je izuzet od kamata i troškova, tako da njegovo poništenje dovodi do toga da potrošač o kojem je riječ vraća samo pozajmljenu glavnicu.

Troškovi

102 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 4. stavak 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima**

   treba tumačiti na način da mu se:

   ne protivi ocjena eventualne nepoštenosti odredbi ugovora o jamstvu kojima se utvrđuju obveze jamca i glavnog dužnika, u situaciji u kojoj je dužnik sklopio taj ugovor o jamstvu istodobno sa sklapanjem ugovora o kreditu kako bi ispunio obvezu propisanu potonjim ugovorom, a u kojoj je jamac zajmodavčevo društvo kći ili osoba koju je on odabrao i u kojoj se troškovi jamstva duguju istodobno s obrocima zajma.

2. **Točku 1. podtočke (i), (j) i (m) Priloga Direktivi 93/13**

treba tumačiti na način da:

tim odredbama nije obuhvaćena odredba kojom se potrošač u okviru ugovora o kreditu obvezuje sklopiti ugovor o jamstvu s jamcem kojeg je odabrao zajmodavac a da pritom u trenutku sklapanja ugovora o kreditu nije znao tko je jamac i sadržaj odredbi tog ugovora o jamstvu.

3. **Članak 8. Direktive 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, u vezi s njezinim člankom 5. stavkom 5. i Prilogom I. toj direktivi,**

treba tumačiti na način da:

uvrštavanje u ugovore o kreditu odredbe na temelju koje potrošač mora sklopiti ugovor o jamstvu s osobom koju je odabrao zajmodavac ne predstavlja u svim okolnostima agresivnu poslovnu praksu.

4. **Članak 6. stavak 1. Direktive 93/13**

treba tumačiti na način da:

nacionalni sud, kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga u okviru postupka u kojem ne sudjeluje dužnik koji je potrošač, ne može po službenoj dužnosti isključiti primjenu odredbe ugovora o potrošačkom kreditu sklopljenog između tog potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga o kojem je riječ, ako se nije uvjerio da tu odredbu treba smatrati „nepoštenom" u smislu članka 3. stavka 1. te direktive. Postojanje sumnje kad je riječ o tome je li potrošač tu odredbu mogao prihvatiti kao posljedicu nepoštene poslovne prakse, u smislu članka 5. Direktive 2005/29, ipak može biti jedan od elemenata koji se može uzeti u obzir radi ocjene eventualne nepoštenosti predmetne odredbe.

5. **Pojam „povezani ugovor o kreditu" u smislu članka 3. točke (n) Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ**

treba tumačiti na način da:

njime nije obuhvaćen ugovor o kreditu čije je sklapanje povezano samo sa sklapanjem ugovora o jamstvu s trećom osobom koja za to prima naknadu.

6. **Članak 3. točke (g) i (i) Direktive 2008/48**

treba tumačiti na način da:

troškovi koji se odnose na ugovor o jamstvu čije je sklapanje potrošaču nametnuto odredbom ugovora o kreditu koji je sklopio, a koji dovode do povećanja ukupnog iznosa duga, obuhvaćeni su pojmom „ukupni troškovi kredita za potrošača" i, slijedom toga, pojmom „efektivna kamatna stopa".

7. Članak 10. stavak 2. točku (g) i članak 23. Direktive 2008/48

treba tumačiti na način da im se:

ne protivi to da se, kada se u ugovoru o potrošačkom kreditu ne navodi efektivna kamatna stopa koja uključuje sve troškove predviđene člankom 3. točkom (g) te direktive, za taj ugovor smatra da je izuzet od kamata i troškova, tako da njegovo poništenje dovodi do toga da potrošač o kojem je riječ vraća samo pozajmljenu glavnicu.

Potpisi